

Á listanum yvir valevni í Suðurstreymoy til lögtingsvalið komandi standa növnini á trimum monnum. Eg havi rondir av teirra virki, og fari eg her at nýta høvið til at umrøða teirra forleika sum umboð fólksins.

Allir eru teir kend andlit úr býráðnum í Havn, ein teirra er harafturat lögtingsmaður. Tað var væntandi, at teir fóru at stilla upp, hóast eg hevði vónað, at teir vóru so mikið at sær komnir, at teir ikki gjerdur tað. Eftir at hava verið atvoldin í eini byggingu, sum fer at kosta mongum húski dyrt, so hilda teir kortini at bjóða seg fram. Neyvan hava teir skommi skapt í sær.

Berjabrekka

Eg havi verið í hóslag við teir í sambandi við ta nógva umrøddu byggingina á Berjabrekku. Í einum eiti av einum samstarvi vórðu rættindini hjá keyparunum fyrilitalyst skúgvad til viks, hóast keypararnir til fulnar lúkaðu øll krøv í keypsáttmálanum, m.a. varð alt gildið framanundan. Tað eydnaðist nevniliga býráðnum at broyta áttmálan og snúgva sær undan allari ábyrgd. Teir lögdu svartasta einki í tað, teir høvdu lovað. Eftir øllum at døma vóru orðingarnar í keypsáttmálanum bert galdandi annan vegin.

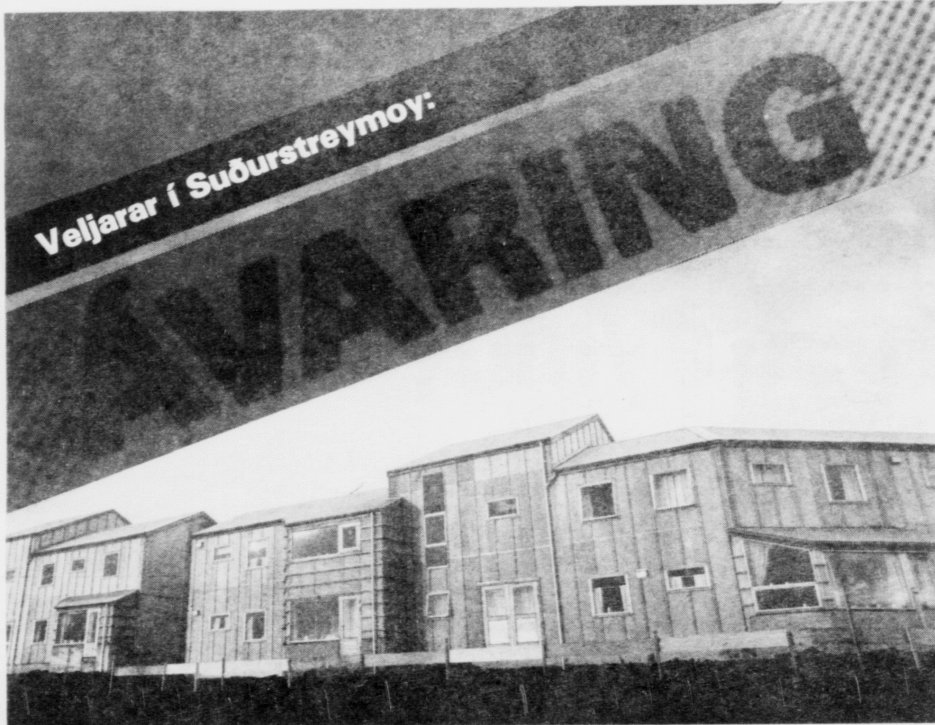
Í roynd og veru vóru sjálvsagt báðir partar bundnir av áttmálanum. Kortini gjordist kosturin hjá keyparunum bert tann sami. Teir noyddust at geva seg undir harraboðini. Annars steðgaði byggingin, og møguleikarnir fyri at fáa egnan bústað ella í besta føri for talan at verða um stórar seinkingar, tí tey, sum tóku seg burturúr, komu nevniliga á svartalista.

Tað var av sonnum ein ógvuliga ívasamur heitur at «samstarvast» við hesar menn. Vegna illgerðir at noyddast at taka ábyrgdina av evnaloysinum og ørokenskapinum hjá hesum vittugjum.

Lat meg í stuttum greiða frá teirra brøgdum.

Eliesar Arge

Formaður í tí nevnd, sum býráðsins vegna skuldi leggja byggingina til rættis, var Eliesar Arge. Á skendskan hátt hevur hesin maður svikið álit borgaranna. Fyri tað fyrsta hevur hansara vantandi innlit í hesa bygging og í byggivirksemi yvirhævar verið sjónskt, og er hetta ein av høvuðsorøkunum til ta stóru naggatódn, sum í er

komin. Ongantið hevur tað eydnast Eliesar Arge at greitt frá hvussu byggingin var skipað, og hvør hevði ábyrgdina av hvørjum. Hann hevur sjálvandi ikki vitað tað sjálvur.

Tá ið eigarafelagið skuldi fyrireika yvirtøkuna av byggingini, varð biðið um at fáa øll byggiskjøl. Men hetta var sum at sletta vatn á gás. Eigarafelagið kundi fyrst fáa innlit í byggingondina og byggistøðuna, tá ið tað hevði tikið við. Við fjøl fyri eygunum skuldu keypararnir taka á seg ábyrgdina av milliónbyggingini. Tá ið tað at enda eydnaðist at sleppa at hyggja at nøkrum av skjølunum, prógvaðu tey sum vera man, at byggingin var vanrøkt. At býráðið hevði arbeitt uppá gøt í hesum máli.

Odugnaskapur er ein orsök til, at so hevur verið. Ein onnur er ørokenskapur. Kanna vit eftir, hvussu ofta Eliesar Arge hevur verið á byggifundum, so er tað skelkandi. Sum formaður í býráðsnevndini og fyribilsnevndini hevði hann jú ábyrgdina av, at alt gekk sum ætlað. Av teimum fyrstu 70 byggifundum — sum vóru, áðrenn eigarafelagið varð sett á stovn — var Eliesar Arge hjástaðdur á tveimum fundum. Einans á 10 byggifundum var yvirhævar eitt býráðsumboð til staðar. Hetta er leti so tað munar.

Ronald Poulsen

At naggatódn kom í var kanska ikki so lógð, tá ið tað gjordist ein annar bý-

ráðslimur, nevniliga Ronald Poulsen, sum fekk tað dagliga eftirlitið við byggingina um hendi. Hann skuldi samskipa arbeiðið á byggilássinum, greiða teir trupulleikar, sum tóku seg upp, og ansa eftir, at tíðar- og kostnaðarætlanirar hildu. Mest sum beinanvegin varð tó greitt, at hann hvorki hevði stundir ella forleika til at standa á odda. Kortini fekk hann loyvi til at halda fram.

Ronald Poulsen hevði nógva um at vera aðrastaðni, m.a. hevði hann Lágargarð at siggja til. Nógva munnu tey vera, sum í einum ávisum tíðarskeiði leitaðu til fánýtis eftir byggileiðsluni. Hat hetta hevur merkt fyri byggingondina sum so skal eg ikki kunna siga, men man ikki onkur hava nýtt høvið til at tikið sær av lottum. Henda mannagongd hevur helst eisini verið atvoldin til tað vantandi álitið, sum arbeiðstakararnir høvdu á byggileiðsluni. Ronald Poulsen megnaði ikki at samskipa virksemd. Hann stóð sum kanus hvørja ferð teir einfaldastu trupulleikarnir tóku seg upp. Ofta vildi hann als ikki viðganga, at trupulleikar vóru.

At tíðarætlanirar hjá Ronald Poulsen vóru burturvið, samstundis sum hann sytti fyri at boða frá seinkingum, komu keypararnir at bløða fyri. Av røttum skuldi fyrst farast undir at gjalda fyri íbúðina 9 mánaðir undan innflytingini. Men endin var tann, at keypararnir noyddust at gjalda fullt byggilán fleiri

mánaðar — ja ár — áðrenn teir høvdu skyldu til at gera tað smb. keypsáttmálanum.

At hesin maður nú hevur sloppið sær burturúr byggingini er ikki so lógð. Frágreiðingar hansara um gongdina í Berjabrekku hava ongantið verið eftirfarandi. Av sinum eitingum hevur hann mósnað okkurt hissini fyri keyparunum og øðrum. Samstundis sum byggingin var í stórarígreppu, kundi hann m.a. finna uppá at boða almenninginum frá, at fyrsta byggingstig fór at vera liðugt um so og so stutta tíð. Ronald Poulsen hevur av sonnum verið byggingini ein dyrur hari.

Poul Michelsen

Hvørjan leiklut hevur býráðsformaðurin so havt í hesum sorgarleiði? Jú, hann og eingin annar var tað, sum býráðsins vegna seldi keyparunum íbúðirnar. Hann hevur sum hægsti fyrisitingarligi leiðari býráðsins undirskrivað allar áttmálar, eisini áttmálararnar við arbeiðstakararnar. Men hansara undirskrift var ikki tað pappir verd, hon var skrivað uppá. Poul Michelsen hevur synt seg sum orlóysing og bartrog. Alt tykist at bera hjá hesum svikjara. Við at hetta neyðstaddir borgarar, hevur tað eftir øllum at døma eydnast honum at snúgva sær undan landsins lógum.

Poul Michelsen fekk greitt at vita, at eigarafelagið ikki kundi taka við sum byggiharri, fyrr enn

býráðið hevði veitt trygd fyri, at alt var í lagi. At øll skjøl vóru tøk, og byggingin var í eini fastari legu. Nú visti Poul Michelsen fullvæl, at so var ikki. Vegna tað áður umrødda kommunala dugnaloyssið var byggingin í stórarígreppu. Støðan var meira enn hættislig. Einastu ráð vóru at taka til tey ljótastu vákini, ein kundi hugsað sær. Byggileiðslan skuldi bera so í bandi, at ávisar næstan lídnar íbúðir ikki vóru gjørdar lídnar, og at fólk ikki sluppu at flyta inn í longu lídnar íbúðir.

Men fyrst og fremst hötti hann keypararnar við teirra egnu pengum. Tók eigarafelagið ikki við alt fyri eitt, steðgaði hann útgjaldingini til arbeiðstakararnar. Pengarnir, hann hötti við at halda aftur, vóru sjálvsagt byggilánini hjá keyparunum. So lógð tað enn ljóðar, hevði eigarafelagið ikki atgongd til pengarnar, hóast tað í keypsáttmálanum greitt stendur, at teir stóðu á byggikonto eigarafelagsins. Men hetta er helst ein onnur søga, sum Føroya Banki kanska kundi sagt meira um.

Spurningurin er um keypararnir høvdu nakran annan møguleika enn at vera undirbrotligir. Fólk í ringari bústaðarneyð sóu, at teirra komandi heim kanska varð av ongum. Nevndin í eigarafelagnum helt ikki, at hon kundi vera atvoldin til, at tey mongu húsini ongan bústað fingi. So úrslitið varð, at keypararnir lútaðu fyri harraboðunum, hóast teir høvdu allan rættin á sinari síðu.

Tað gjordist skjótt greitt, at eigarafelagið hevði tikið við einum trotabúgv. Skjølini prógvaðu, hvussu vanrøkt byggingin hevði verið. Fleiri sáttmálar, sum Poul Michelsen hevði gjørt við arbeiðstakarar, vóru ófullfíggaðir. Ja, onkuntið var eingin undirskrift. M.a. á einum av sáttmálanum við tann høvuðsarbeiðstakara, sum býráðið hevði hildið liv í, so hann ikki fór á heysin, fyrr enn eigarafelagið hevði tikið við. Í hesum føri høvdu teir heldur ikki sæð til, at trygdin var í lagi, hóast teir væl vistu, at so var ikki.

Sjálvsagt vildi Poul Michelsen sleppa undan hesi bygging, sum var komin á gravarbakkan. Býráðið mátti blaka frá sær, áðrenn ov seint var, so tað vóru keypararnir, sum stóðu eftir við úrslitinum av tí kommunala ørokenskapinum og dugnaloyssinum. Soleiðis royndist okkara harðrendi býráðsformaður. Svikjari og svikari.

Vorðið sum valevni

Tórshavnar Býráð hevur framt eina neyðtøku. Í dugnaloyssi og ørokenskap hevur kommunan burturoydslað pengar hjá borgarum, sum einki annað ilt høvdu gjørt enn at hava ein bústað fyri neyðini. Milliónaupphæddir eru farnar fyri skeytið.

Høvdu teir, sum í hesum máli eru farnir fram eftir fummum, skuldað gildið fyri tað sjálvir, so var tað kanska í lagi. Men nei, istaðin hava tei lokkað pengar úr lummum hjá neyðstøddum borgarum, sum høvdu tað álit á kommununi, at hon gjørdi sínar skyldur og ansaði eftir pengunum. Søgum um Berjabrekku er eisini ein søga um harðræði, og her er leiklutur býráðsformansins ikki tann minst tespiligi. At prítikarar horeiggja sær á hendan hátt er eitt brotsverk móti fólkaræðinum.

At hesir triggir menn vága sær at bjóða seg fram, aftaná at hava framt tilkan kleyvarskap. Skil tað hann, ið vil. Men tað, sum eg í hesum lesarabrævi havi umrøtt, hoyrir avgjørt við til eina lýsing av teimum trimum sum umboð fólksins. Og hetta er eisini grundgeving mín fyri at skriva hesi alt annað enn vøkru orð. Lukkutið er framvegis so her á landi, at tað stendur øllum í boði at velja Eliesar Arge, Ronald Poulsen ella Poul Michelsen, um tey troysta sær. Væl gagnist!

Klæmint Olsen
30. oktober 1988